

MYNÄMÄEN KUNNAN ESIOPETUS- SUUNNITELMA

*Kun kasvaa ihmiseksi,
täytyy kokeilla,
onko peltisiivet kalalokeilla,
ja minkälaisin siivin lentää
valtameren suola,
ja onko muovivaahtoa sen
hurjan härän kuola.*

*Täytyy koetella, koskea
ja katsella ja haistella.
Täytyy multaan painaa poskea
ja vettä maistella.
Silloin tietää millaisessa
maailmassa täytyy asua.*

*Mutta kaikkea ei ehdi nähdä,
paljon ohi vilahtaa
ja joka hetki syntyy jotain,
joka muuttaa maailmaa.*

Ilpo Tiihonen

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Esiopetuksen toiminta-ajatus	6
3 Yleiset kasvatuksen ja oppimisen tavoitteet.....	7
4 Esiopetuksen toteuttaminen.....	8
4.1 Oppimisympäristö.....	8
4.2 Oppimiskäsitys	9
4.3 Eheyttäminen	10
5 Esiopetuksen painotusalueet	11
5.1 Leikki	11
5.2 Liikunta.....	12
5.3 Luonto ja ympäristö	12
6 Keskeiset esiopetuksen sisältöalueet	13
6.1 Kieli- ja vuorovaikutus.....	13
6.2 Matematiikka	15
6.3 Etiikka ja katsomus.....	16
6.4 Ympäristö- ja luonnontieto.....	17
6.5 Liikunta ja terveys.....	18
6.6 Taide	19
6.6.1 Kuvaamataito ja muut käden työt.....	20
6.6.2 Musiikki	20
6.6.3 Draama	20
7 Erytystä tukea tarvitsevan lapsen esiopetuksen yksilöllistäminen.....	22
8 Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset esiopetuksessa	24
9 Yhteistyö	25
9.1 Yhteistyö lapsen huoltajien kanssa.....	25
9.2 Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja eri esiopetusyksiköiden kanssa	25
9.3 Yhteistyö koulun kanssa.....	26
9.4 Yhteistyö muiden tahojen kanssa	26
9.5 Esiopetuksen oppilashuolto.....	26
9.6 Kriisitilanteiden hoitaminen.....	27
10 Arviointi	28
11 Kuljetus esiopetukseen	29

12 Lähteet..... 29

Opetushallitus on vahvistanut esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000 noudatettaviksi 19.12.2000 lukien toistaiseksi. Olemme laatineet Mynämäen kunnan esiopetussuunnitelman opetushallituksen laatimien ohjeiden mukaisesti. Tässä opetussuunnitelmassa täsmennämme ja täydennämme Mynämäen kunnan esiopetussuunnitelman tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arvot, jotka ovat osa Mynämäen varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Opetussuunnitelma on normi. Sitä tarkistetaan ja ajanmukaistetaan tarpeen mukaan. Mynämäen kunnassa esiopetus on perusturvalautakunnan alaista toimintaa. Esiopetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaavat lastentarhanopettajat. Lastentarhanopettajat työskentelevät yhdessä muun kasvatushenkilöstön kanssa.

Esiopetustyöryhmä nimettiin syyskuussa 2000. Työryhmään kuuluivat lastentarhanopettajat Minna Iltanen, Terhi Kuusinen, Hanna Nummela ja Erja Santanen sekä sosiaalikasvatustaja Marjo Salminen ja luokanopettajat Riitta Kantonen, Anne Mäkisalo sekä Sanna-Mari Paavilainen.

Esiopetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2001.

Esiopetussuunnitelma on tarkistettu kesäkuussa 2006 yhdessä Mietoisten esiopetuksessa työskentelevien lastentarhanopettajien kanssa.

Suunnitelma otetaan käyttöön 15.8.2006 myös Mietoisten esiopetuksessa.

Suunnitelma on tarkastettu vuosittain ja viimeksi kesäkuussa 2010.

Mynämäen kunta järjestää lapsen yksilöllisistä kehitys- ja oppimistarpeista sekä yhteiskunnan tarpeista lähtevää monipuolista ja laadukasta esiopetusta.

Esiopetuksen tehtävänä on vahvistaa lapsen oppimisedellytyksiä, itsetunnon kehittymistä ja tukea sosiaalisia taitoja.

Esiopetuksessa lapselle pyritään antamaan tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen.

Hyvän esiopetuksen perustana on lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen luonne. Se on lämmintä, turvallista, avointa, lasta kunnioittavaa ja kannustavaa.

Esiopetushenkilöstön hyvä yhteistyö ja tavoitteisiin sitoutuminen luo pohjan lapsen kehitykselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tavoitteiden toteutumisen edellytyksenä on hyvä ja avoin vuorovaikutus huoltajien, esiopetushenkilöstön ja muiden yhteistyötahojen välillä.

Mitä lapsi kuulee . sen hän unohtaa.

Mitä lapsi näkee . sen hän muistaa.

Mitä lapsi kokee . sen hän osaa.

Itsetunnon ja minäkuvan myönteinen vahvistaminen.

Lapsen oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen.

Lapsi omaksuu perustaitoja, -tietoja ja -valmiuksia oppimaan oppimisen eri alueilta ikänsä ja edellytystensä mukaisesti.

Lapsi saa harjoitella sosiaalisia taitojaan turvallisessa ilmapiirissä aikuisen antaman tuen, ohjauksen ja mallien avulla.

Lapsi säilyttää aktiivisena oppijana ilon, innostuksen ja luovuuden oppia uusia asioita.

Lapsi harjoittelee yleisiä eettisiä elämäntaitoja.

Leikin kautta oppiminen on keskeistä.

*Souda pitkin maailmaa
ja lennä pitkin maailmaa.
Kuule jäiden narinaa
ja syvän tuulen tarinaa
ja kasva kokeneeksi !*

Ilpo Tiihonen

4.1 Oppimisympäristö

Oppimisympäristö antaa/ tarjoaa mahdollisuuksia leikkiin ja monipuoliseen toimintaan.

Oppimisympäristössä on keskeistä henkilöstön ja lapsen välinen sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus.

Oppimisympäristössä on iloinen, avoin, turvallinen, erilaisuutta hyväksyvä, rohkaiseva ja lasta kannustava ilmapiiri.

Kohtaa lapsi aidosti, ota syliin !

Anna lapselle aikaa, anna asioille aikaa.

Tarkoitus on, että lapsi itse tutkien ja kokeillen löytää uusia toimintatapoja ja ongelmanratkaisumalleja opittavaan asiaan. Kasvattajan tulee neuvoa, opastaa ja käyttää hyväksi lasten kysymyksiä ja pohdiskeluja.

Oppimisympäristön tulee tarjota riittävät tilat, välineet, tarvikkeet ja resurssit esiopetuksen kasvatus- ja oppimistavoitteiden saavuttamiseksi. Esiopetusta annetaan suomen kielellä, ja mahdollisuuksien mukaan tukiviittomia apuna käyttäen.

Lapsilla on mahdollisuus leikkimiseen, peleihin, kirjallisuuteen, musiikkiin, kuvaamataitoon, erilaisiin kädentöihin ja rauhoittumiseen. Lasten itsenäisyyttä ja omatoimisuutta tukee se, että välineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla ja käytettävissä.

Mynämäessä esiopetusyksiköt sijaitsevat Koulutien päiväkodeissa, Tarvaisissa, Karjalassa, Tavastilassa ja Pyheellä. Esiopetus järjestetään ryhmissä, joissa on ainoastaan esiopetusikäisiä lapsia ja ryhmissä, joissa on myös 1-8-vuotiaita lapsia päivähoitossa. Sijainista johtuen eri yksiköissä on mahdollisuus laajentaa oppimisympäristöä hyödyntäen paikallisia ominaispiirteitä, mm. luontoa, kirkkoja, museoita, kyläyhteisöjä, urheilukeskusta, uimahallia, kouluja, liikeyrityksiä ja kunnan palveluista mm kirjastoja, palokuntaa ja poliisia.

4.2 Oppimiskäsitys

Esiopetuksessa lapsi aktiivisena toimijana rakentaa, luo, etsii ja valikoi tietoa omista lähtökohdistaan. Lapsi itse muodostaa aikaisemmin oppimansa perusteella uudet käsityksensä.

Esiopetuksessa oppiminen on kokemuksellista ja elämyksiä antavaa, lapsen kiinnostuksesta lähtevää leikkien oppimista. Lapsen oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta tuetaan antamalla lapselle mahdollisuus tutkia ja kokeilla sekä erehtyä ja korjata erehdyksiä. Näin lapsi voi aikuisen ohjauksessa yksin ja toisten kanssa hankkia tietoja, taitoja ja kokemuksia, mitkä auttavat häntä jäsentämään ympäröivää todellisuutta sekä arvioimaan omia käsityksiään.

4.3 Eheyttäminen

Esiopetus muodostuu kokonaisuuksista, jotka ovat lapselle merkityksellisiä ja liittyvät hänen elämämpiiriinsä. Eheytyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan esiopetushenkilöstön työtä. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeisin osa.

Monipuolisella työtapojen käytöllä pyritään saamaan erilaisia kokemuksia ja taitoja eri tiedonaloista. Esiopetuksessa eri tiedonalojen sisältöjen avulla lapsi laajentaa maailmankuvaansa ja oppii itsestään oppijana. Lapset osallistuvat mahdollisuuksien mukaan teemakokonaisuuksien suunnitteluun.

5.1 Leikki

Leikin tulee olla osa lapsen jokapäiväistä elämää. Leikkiminen on lapselle tyypillistä toimintaa ottaa selvää ympäristöstä, ihmisestä, eläimistä, muista elolliseen luontoon ja esine maailmaan liittyvistä asioista ja niiden välisistä suhteista. Leikkien lapsi myös ottaa osaa ympäristön tapahtumiin ja tilanteisiin. Esiopetusikäinen lapsi on kiinnostunut peleistä, erilaisista leikkiin ja sääntöihin pohjautuvista tehtävistä sekä luovista toiminnoista. Leikki on lapselle sosiaalista kanssakäymistä toisten lasten ja aikuisten kanssa. Leikkien lapsi harjoittelee ja kokeilee omia sosiaalisia taitojaan selviytyä erilaisista tilanteista. Leikillä on opetuksellinen ja kasvattava merkitys, sillä toiminta on omaehtoista ja/tai aikuisen järjestämiä oppimistilanteita. Leikin ohjaaminen vaatii aikuiselta leikin luonteen tuntemista, oman ohjaustoimintansa tiedostamista, hienotunteisuutta sekä lapsen luonnollisen leikin kunnioittamista. Leikille on oltava riittävästi aikaa, tilaa ja välineitä. Aikuisten on myös luotava edellytykset leikille.

5.2 Liikunta

Liikuntaa käytetään monipuolisesti esiopetuksen toteuttamisessa. Liikunta tukee motoristen taitojen lisäksi käsitteiden, muiden taitojen ja valmiuksien omaksumista. Tärkeää on säilyttää liikunnan ilo ja leikinomaisuus. Onnistumisen elämykset liikunnassa luovat pohjan myöhemmälle kuntoilu ja liikuntaharrastukselle. Huomioidaan myös hyötyliikunnan merkitys jokapäiväisessä elämässä. Uimakoulu kuuluu esiopetukseen.

Esiopetuksessa lapsi saa iloita ja nauttia liikkumisesta!

Jokainen on hyvä jossakin !

5.3 Luonto ja ympäristö

Esiopetuksen tavoitteena on, että lapsen maailmankuva jäsentyy ja hän ymmärtää ja arvostaa omaa luonnonvaraista sekä rakennettua ympäristöään, luontoa, ihmistä ja näiden välistä riippuvuutta.

Ympäristö tarjoaa aineksia kokea kauneutta, iloa, elämyksiä ja hyvää turvallista oloa. Ympäristö tulee tutuksi retkillä ja leikeissä. Tarkastelun kohteena ovat ympäristöön liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat. Oppimisen pohjana ovat omat kokemukset, elämykset ja havainnot. Omista havainnoista lapsi etenee johtopäätösten tekoon ja omaksuu peruskäsitteitä. Opettajan ohjauksessa opetellaan taitoja monipuolisen tiedon hankintaan (mm. aistit), tutkimiseen, dokumentointiin, arvioimiseen ja soveltamiseen. Ongelmakeskeiset työtavat kehittävät ajattelua sekä kykyä hankkia ja soveltaa tietoa.

Jotta vastuu luonnosta ja luonnon kunnioittaminen juurtuisivat lapseen jo varhain, lapsen tulee saada omakohtaisia kokemuksia luonnon huomioon ottamisesta ja pystyä konkreettisesti osallistumaan luonnonsuojeluun. (Esim. ei jätetä roskia luontoon, viedään sanomalehdet keräykseen ym.) Aikuinen on itse esimerkkinä lapsille.

Panostamme kestäväan kehitykseen eri tavoin. (esim. Kierrätys, energiasäästö, luonnonsuojelu). Menetelminä käytämme leikkiä, laulua, askartelua ja liikuntaa.

ETIIKKA JA KATSOMUS	TAIDE JA KULT- TUURI
KIELI JA VUORO- VAIKUTUS	YMPÄRISTÖ JA LUON- NONTIETO
LIIKUNTA JA TERVEYS	MATEMA- TIikka
ESIOPETUS	
KOTI	

6.1 Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on perusta kaikelle oppimiselle. Kielellinen tietoisuus kehittyy kieltä havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla. Sisältöalueita ovat sadut, lorut, riimit, tavutukset, rytmitykset, arvuuttelut, sanojen muodon ja merkityksen tarkastelu.

Lapsi harjoittelee kertomaan ja keskustelemaan omista tunteistaan, toiveistaan, mielipiteistään ja ajatuksistaan sekä ilmaisemaan suullisesti havaintojaan ja päätelmiään. Lapsi harjaantuu keskusteluun ja kerrontaan, osallistumaan keskusteluun ja odottamaan vuoroaan. Ohjataan lasta oikeakielisyyteen ja ohjataan mahdollisten puheongelmien kuntoutukseen.

Esiopetuksessa lapsi tutustuu monipuoliseen kirjallisuuteen. Keskittymällä tarinoiden kuuntelemiseen, lapsi kehittää kuullun ymmärtämisen taitojaan. Lasta rohkaistaan tuottamaan omia tarinoita kertomalla, leikkimällä, piirtämällä tai rakentelemalla.

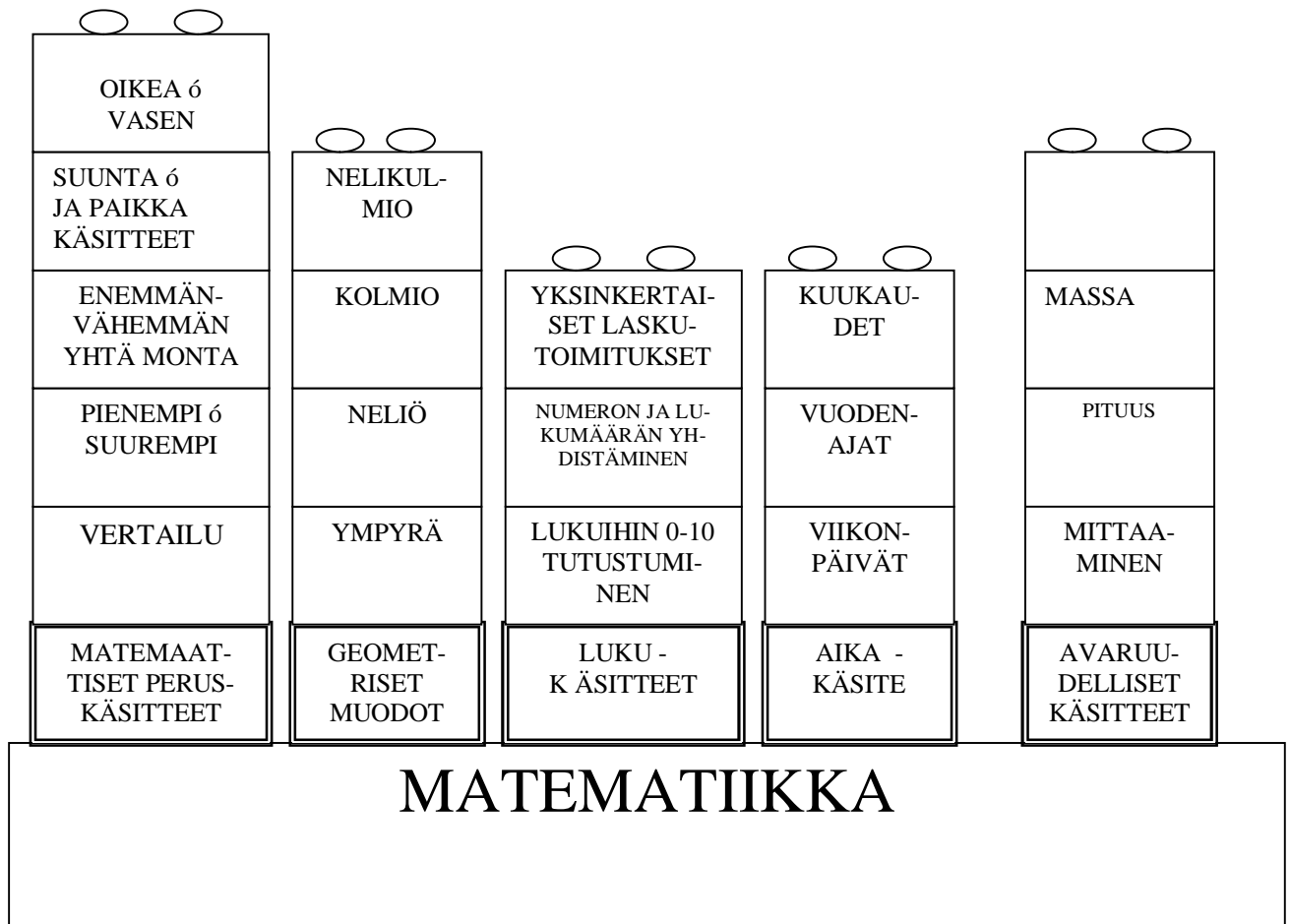
Esiopetuksessa kukin lapsi voi tarttua kirjoitettuun kieleen omien edellytystensä mukaisesti. Esillä on monipuolisia ja eritasoisia tekstejä, jotka tarjoavat tilaisuuksia lukea yksin, toisten lasten ja aikuisen seurassa. Tässä ympäristössä lapsi ikään kuin huomaamattaan kehittää sanavarastoaan sekä luku- ja kirjoitustaitoaan. Lapsi tutustuu kirjaimiin monin eri tavoin ja harjoittelee suuraakkosten tekemistä. Sanalapuissa ja malliteksteissä käytetään suuraakkosia.

Edellytyksenä lapsen kielelliselle kehitykselle on, että hän on kuullut, kuunnellut, hän on itse tullut kuulluksi, lapsi on puhunut ja hänelle on puhuttu, hänen kanssaan on keskusteltu, hän on kyselty ja hänelle on vastattu.

6.2 Matematiikka

Esiopetuksessa luodaan ja vahvistetaan pohjaa matematiikan oppimiselle. Matematiikkaan tutustutaan arkipäivän tilanteissa. Leikkien, tarinoiden, laulujen, liikunnan, työtehtävien, keskusteluhetkien ja pelien avulla johdattelu sekä havainnollisuus avartavat lapsen käsitteitä matematiikasta. Samalla lapsen ongelmanratkaisutaidot kehittyvät.

Lapsen myönteistä suhtautumista matematiikkaan tuetaan . oppimisen ilo säilyy.

6.3 Etiikka ja katsomus

Eettinen kasvatus sisältyy esiopetuksessa kaikkeen toimintaan. Se lähtee itsetunnon kehittymisestä ja laajentuu ihmisten välisiin sosiaalisiin taitoihin ja elinympäristöön. Eettinen kasvatus liitetään esiopetuksen eri tilanteisiin ja sitä käsitellään pääasiassa keskustellen ja samalla lasten eettinen ajattelu kehittyy.

Eettisen ajattelun kehittymiseksi käsitellään tasa-arvoisuutta ja oikeudenmukaisuutta, erilaisuuden hyväksymistä, rehellisyyttä, ristiriitojen rauhanomaista ratkaisemista sekä oikean ja väärän erottamista. Anteeksi pyytäminen, -saaminen ja . antaminen kuuluvat jokapäiväiseen elämään. Hyviä tapoja, kuten tervehtimistä ja ystävällisyyttä sekä kiitos+ja +ole hyvä+korostetaan päivittäin. Hyvät tavat ovat pohjana sosiaalisten vuorovaikutustaitojen oppimiselle.

Lapsi opettelee vastuullista elämäntapaa suhteessa itseen, muihin ihmisiin ja ympäristöön. Lapsi suhtautuu empaattisesti muihin ihmisiin ja ottaa heidät huomioon sekä arvostaa omaa ja muiden työtä.

Esiopetuksessa annetaan mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita. Lapsi voi kokea perusturvallisuutta, hiljentymistä ja hartautta sekä mahdollisuuden elää mukana kirkovuoden tapahtumissa ja juhlissa. Lapsi etsii vastauksia häntä askarruttaviin uskonnollisiin kysymyksiin.

Huoltajan valinnan mukaan Mynämäen kunnassa uskontokasvatuksen vaihtoehtona on muu opetus.

6.4 Ympäristö- ja luonnontieto

Ympäristö- ja luonnontieto auttaa lasta ymmärtämään ympäristöään. Se tukee ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä sekä vahvistaa elämyksellistä, kokemuksellista ja emotionaalista suhdetta luontoon ja muuhun ympäristöön.

Lapsi säilyttää luontaisen kiinnostuksensa luontoon ja ympäröivään maailmaan ja samalla lapsella kehittyy vastuu luonnosta ja lähiympäristöstä. Tämä edistää kestäväen kehityksen päämäärän saavuttamista. Lapsen luontotietous lisääntyy ja lapsi oppii liikkumaan luonnossa eri vuodenaikoina.

Luonnontieteelliset sisällöt eheytyvät kaikkeen toimintaan. Sisältöalueita ovat esiopetusyksikön ympäristön ja vuodenajan antamien mahdollisuuksien mukaan: Kasvit, sienet, eläimet, ihminen, kompostointi, pihatyöt, lintujen ruokinta, retket metsään ja ympäristöön, luontotarkkailut, luontoleikit, suunnistus ja marjastus. Tutkitaan valoa, lämpöä, ilmaa, vettä, erilaisia materiaaleja, energiaa, voimia, elävää ja elotonta luontoa sekä avaruutta.

6.5 Liikunta ja terveys

Esiopetuksessa lapsi saa iloita ja nauttia liikkumisesta !

Esiopetuksessa edistetään lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä sekä kasvua ja kehitystä.

Liikkumisen ja leikin avulla harjaannutetaan lapsen fyysistä ja motorista kuntoa, liikehallintaa ja motorisia perustaitoja. Liikunnan avulla tuetaan myös äidinkielen ja matematiikan valmiuksia. Lapsen hienomotoriikka, käden taidot sekä käden ja silmän yhteistyö kehittyvät arkipäivän toiminnoissa. Omaehtoinen liikunta ja leikki kuuluvat päivittäiseen esiopetukseen, joten oppimisympäristössä pitää olla näihin riittävät mahdollisuudet. Ohjattuja liikuntamuotoja ovat liikuntaleikit ja . pelit, hiihto, luistelu, taitoradat, musiikkiliikunta, retket, seikkailuliikunta ja uimakoulu.

Lasta ohjataan huolehtimaan terveydestään ja päivittäisestä hygieniastaan. Lapsen terveellisiä ruokatottumuksia tuetaan ja lasta ohjataan hyviin ruokatapoihin. Esiopetuksessa työn ja rauhoittumisen välisestä tasapainosta huolehditaan. Harjoitellaan säänmukaista pukeutumista.

6.6 Taide ja kulttuuri

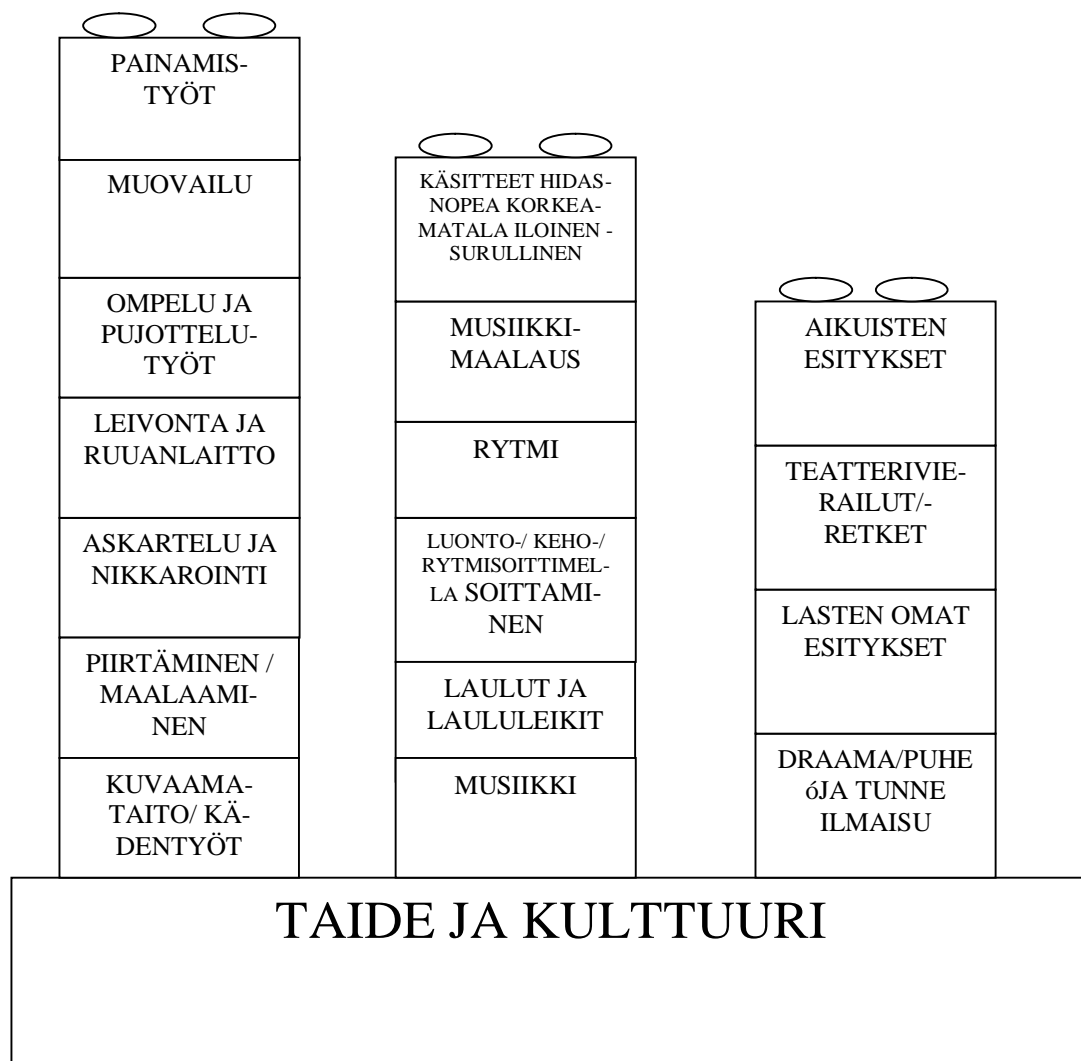
Esiopetuksessa taiteeseen sisältyy mm. kuvaamataito, kädentyöt, musiikki ja draama. Näiden välityksellä lapsen luovuus, mielikuvitus ja itseilmaisu, havaintokyky sekä avaruudellinen hahmottamiskyky harjaantuvat.

Itse tekemisen, kokeilemisen, onnistumisen ilo !

Lapsessa herää myönteinen asenne kaikenlaiseen itseilmaisuun.

Oman ja toisen työn arvostaminen.

Lapselle tarjotaan mahdollisuus tutustua paikalliseen kulttuuriympäristöön sekä tuetaan lapsen omaa kulttuuri-identiteettiä. Lisäksi tuetaan lapsen ymmärrystä kulttuurien monimuotoisuudesta.

6.6.1 Kuvaamataito ja muut käden työt

Lapsi oppii työskentelemään erilaisilla välineillä, työtavoilla, tutustuu eri materiaaleihin ja väreihin. Tehdään töitä, joissa painotetaan hyötynäkökulmaa ja/tai uusiokäyttöä. Opetellaan ongelmanratkaisutehtäviä, joissa lapsi itse suunnittelee ja toteuttaa tehtävän.

6.6.2 Musiikki

Lapselle tarjotaan musiikin kautta iloa, elämyksiä ja kokemuksia. Lapsi nauttii laulamista ja soittamisesta yksin ja ryhmässä. Lapsi tutustuu erilaiseen musiikkiin ja musiikkityyleihin, keho- ja rytmisoittimiin.

6.6.3 Draama

Lapsi eläytyy toisten esityksiin ja itse näyttelemiinsä rooleihin. Lapsen puhe- ja tunneilmaisu vapautuvat ja hänen mielikuvituksensa rikastuu. Lapsen yhteistyötaidot ja itseluottamus kehittyvät. Lapsi harjoittelee arvioimaan näkemäänsä ja kuulemaansa.

*Lapsi
on tehty sadasta
lapsella on
sata kieltä
sata kättä
sata ajatusta
sata tapaa ajatella
leikkiä ja puhua
sata aina vain sata
tapaa kuunnella
hämmästyä ja rakastaa
sata iloisuutta
laulaa ja ymmärtää
sata maailmaa
keksiä
sata maailmaa
uneksia
lapsella on
sata kieltä
(vielä sata satasata)
mutta häneltä riistetään yhdeksänkymmentäyhdeksän.
ote Loris Malaguzzin runosta*

7 ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVA LAPSI

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen esiopetussuunnitelma perustuu lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Erityisen tuen tulee sisältää oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen, ennaltaehkäisyyn ja kuntouttamiseen liittyvät toimet.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten esiopetusta toteutetaan yksilötyöskentelynä esimerkiksi koritehtävien avulla, pienryhmissä ja samanaikaisopetuksena. Jokaisen lapsen kohdalla harkitaan mikä oppimisen muoto tukee parhaalla mahdollisella tavalla hänen henkilökohtaisia tavoitteitaan. Ensisijaisesti tuetaan lapsen positiivisen minäkuvan ja terveen itsetunnon kehittymistä sekä huolehditaan tasavertaisesta jäsenyydestä ryhmässä. Työskentelyn tulee olla leikinomaista, lapsen kehitystasosta lähtevää toiminnallista ryhmä- ja yksilöohjausta.

Kuntoutussuunnitelma laaditaan niille lapsille, joille se katsotaan tarpeelliseksi. Niille lapsille, jotka on otettu tai siirretty erityisopetukseen laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmat laaditaan yhdessä lapsen huoltajien, kuntouttavien tahojen ja tarvittavien asiantuntijoiden sekä lasta hoitavan ja kasvattavan päivähoitohenkilöstön kanssa. Suunnitelmissa selvitetään lapsen kokonaistilanne arvioimalla lapsen vahvat osa-alueet ja tukea tarvitsevat alueet. Suunnitelmat sisältävät lapsen kasvu- ja kehitykselle asetettavat tavoitteet ja menetelmät, sovitut toimenpiteet sen hetkisen lapsen kehityksen ja tilanteen mukaan. Sovitut menetelmät kirjataan suunnitelmaan. Suunnitelmaan kirjataan myös oppimisympäristöön liittyvät muutostarpeet ja opetuksen osallistumisen edellyttämät tuki- ja oppilashuoltopalvelut sekä niistä vastaavat tahot. Suunnitelmia laadittaessa sovitaan edistymisen seurannasta ja arvioinnista puolivuosittein.

Lapsen kuuluessa pidennettyyn, 11-vuotiseen oppivelvollisuuden piiriin, voidaan esiopetusvuosi sekä ensimmäinen kouluvuosi järjestää päivähoidon piirissä. Keväällä esiopetuksesta vastaavan opettaja huolehtii mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteistyöstä lapsen huoltajan ja tulevan koulun ensimmäisen luokan opettajan kanssa.

Mynämäessä erityistä tukea tarvitsevien lasten esiopetus järjestetään esiopetusyksiköissä tai erityisryhmässä. Kunnassa on erityislastentarhanopettaja.

Erityisopetuksen ja . kasvatuksen toimintaperiaatteina ovat

- säännöllinen viikko- ja päivärytmi
- mahdollisuuksien mukaan kuvat ja tukiviittomat selkiyttämässä vuorovaikutusta
- lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukeminen
- yksilöllinen aikuisen ja lapsen välinen luottamuksellinen vuorovaikutus
- lapsen yksilöllisen kehitystason huomioiminen ja tukeminen
- pienryhmätoiminta ja yksilöllinen ohjaus
- kannustava ja erilaisuuden hyväksyvä ilmapiiri
- omatoimisuuteen kannustaminen ja tukeminen

8 ERI KIELI- JA KULTTUURITAUSTAISET LAPSET ESIOPETUKSESSA

Esiopetuksessa lapsi toimii ryhmän jäsenenä muiden lasten kanssa. Näin lapset oppivat ymmärtämään, kunnioittamaan ja hyväksymään erilaisesta kieli- ja kulttuuritaustoista lähtöisin olevia ihmisiä. Esiopetuksella pyritään tukemaan lasten kulttuuri-identiteetin ja itsetunnon vahvistumista.

Työntekijät hankkivat tietoa eri kulttuurien ominaispiirteistä tarpeen mukaan. Kiinnostus ja suvaitsevaisuus luovat avoimuutta ja ymmärtämystä molemmin puolin.

Vanhempien kanssa yhdessä laaditaan lapselle oma esiopetussuunnitelma, johon sisällytetään lapsen äidinkielen ja kulttuurin tukeminen. Vanhempien toiveita kuullaan, ja niitä huomioidaan mahdollisuuksien mukaan. Lapsen on tärkeä kokea olevansa osa omaa perhettään, ja samalla myös osa suomalaista kulttuuria. Yhteistyössä vanhempien kanssa voidaan tukea lapsen mahdollisuutta ilmentää omaa kulttuuritaustaansa, ja näin edesauttaa luonnollisella tavalla hänen kulttuuriperinteensä jatkumista.

*Kun minä synnyin, minä olin musta.
Kun minä pelkään, minä olen musta.
Kun minä suutun, minä olen musta
Kun minä palelen, minä olen musta*

*Kun sinä synnyit, sinä olit vaaleanpunainen.
Kun sinä pelkää, sinä olet valkoinen.
Kun sinä suutut, sinä olet punainen
Kun sinä palelet, sinä olet sininen*

- Ja sinä sanot, että minä olen värillinen!

Esiopetusta toteuttava henkilöstö yhdessä huoltajien ja lasten kanssa suunnittelee, toteuttaa ja arvioi toimintaa, joka vaikuttaa lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen sekä samalla laajentaa lapsen ja koko ryhmän kiinnostuksen kohteita.

9.1 Yhteistyö lapsen huoltajien kanssa

Huoltajilla ja esiopetuksen henkilöstöllä on yhteinen kasvatusvastuu lapsesta. Vanhempien vastuu on ensisijainen ja heillä on tuntemus omasta lapsestaan. Esiopetuksen henkilöstö tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa osaltaan lapsen kasvatuksesta esiopetuksen aikana. Kodin ja esiopetuksen kiinteä vuorovaikutus tukee lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja lisää turvallisuutta ja hyvinvointia esiopetuksessa.

Päivittäiset keskustelut huoltajien kanssa luovat pohjan yhteistyölle. Huoltajan, lapsen ja esiopetusyksikön työntekijän kesken pidetään sovittuja kehityskeskusteluja syksyllä ja keväällä. Kehityskeskustelu on kodin ja esiopetuksen yhteistyömuoto, jonka tarkoituksena on suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti tukea lapsen tiedollista, taidollista ja sosiaalista kehitystä myönteisessä ja kannustavassa hengessä.

Yhteistyötä ylläpidetään myös järjestämällä vanhempainiltoja, juhlia retkiä tai muita tapahtumia.

9.2 Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja eri esiopetusyksiköiden kanssa

Kasvatushenkilöstö huolehtii lapsen henkilökohtaisten ja yleisten tavoitteiden seuraamisesta ja tiedon siirtymisestä esiopetukseen. Mynämäen kunnassa on käytössä kaikkien esiopetusyksiköiden yhteinen vuosisuunnitelma, joka laaditaan yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan. Kaikki eri esiopetusyksiköiden opettajat suunnittelevat ja arvioivat toimintaa kuukausittain yhteisissä palaverieissa. Kiertävä erityislastentarhanopettaja konsultoi ryhmiä tarpeen mukaan.

9.3 Yhteistyö koulun kanssa

Huoltajien luvalla voidaan yhteistyötä tehdä koulun kanssa.

Esi- ja alkuopetuksen tulee tukea toisiaan ja esiopetuksesta kouluun siirtyminen tulee tapahtua mahdollisimman saumattomasti. Yhteistyömuotoina on alku- ja esiopetuksen yhteiset palaverit, yhteiset tapahtumat ja projektit, kimppaluokat ja tulevien ekaluokkien opettajien mahdolliset vierailut esiopetusyksiköissä. Keväällä 2010 luotu yhteistyöpohja esiopetuksesta alakouluun ja alamme toteuttaa sitä syksyllä 2010.

Erityisopettajien kanssa tehdään yhteistyötä lasten koulun aloittamiseen liittyvissä asioissa tarpeen mukaan.

Koulun tiloja käytettäessä madalletaan kynnystä koulun aloittamiseen, esimerkkeinä ruokailut koulun ruokasalissa ja liikunta jumppasalissa, koululuokkien ja esiopetusryhmien vierailut toistensa luona.

9.4 Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Yhteistyö lähiympäristön kanssa tukee esiopetuksen tavoitteita ja laajentaa lapsen maailmankuvaa.

Kasvatuksellisissa asioissa yhteyshenkilöinä toimivat terveyskeskuksen psykologi ja puhe-terapeutti sekä terveyskasvatukseen opastavina neuvolan ja koulun terveydenhoitajat sekä hammashoitaja. Tarvittaessa pyydetään huoltajilta lupa asiantuntijoiden konsultointiin lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Esiopetuksessa yhteistyötahoina ovat esimerkiksi varaisovanhemmat, seurakunta, kirjasto, poliisi, palokunta, posti ja mahdollisuuksien mukaan eri urheiluseurat.

9.5 Esiopetuksen oppilashuolto

Oppilashuoltoon kuuluu lapsen oppimisedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria esiopetuksessa sekä varmistetaan kai-

kille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Ryhmässä toimimisen ohella lasta ohjataan myös yksilöllisesti hänen erityiset kehitystarpeensa huomioiden. Tämä huomioiminen voi tapahtua esim. pienryhmätoiminnan puitteissa.

Oppilashuollon tavoitteena on:

- Kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja lieventäminen/poistaminen
- Luoda terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö
- Ehkäistä syrjäytymistä
- Edistää hyvinvointia ja viihtyvyyttä esiopetusryhmissä

Asiat, joista ollaan huolissaan, otetaan viipymättä puheeksi vanhempien kanssa ja tarvittaessa kutsutaan kokoon yhteistyötahot (erityislastentarhanopettaja, terveydenhoitaja, psykologi, sosiaalityöntekijä, puheterapeutti jne.)

9.6 Kriisitilanteiden hoitaminen

Kriisitilanteiden (esim. väkivallan uhka, uhkaava tilanne, joka koskee useampaa lasta/aikuista, tulipalo, onnettomuudet, äkilliset lasten/henkilökunnan kuolemantapaukset) tarkempia toimintaohjeita löytyy talojen turvallisuussuunnitelmista.

Kriisitilanteissa otetaan yhteys terveyskeskuksen psykologiin.

10 ARVIOINTI

Esiopetuksen arviointi perustuu siihen, miten hyvin esiopetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet toteutuvat. Arvioinnissa painotetaan lapsen kasvu- ja oppimisprosessin edistymistä eikä vain tavoitteiden saavuttamista. Arviointi perustuu lapsesta tehtyihin havaintoihin ja huoltajien kanssa käytyihin keskusteluihin. Arviointia tehdään koko ajan työskentely- ja oppimisprosessin edetessä Arviointi on kannustavaa ja ohjaavaa, jotta se tukee myönteisen minäkuvan kehittymistä. Esiopetuksen henkilöstö arvioi omaa työskentelyään, opetusta, oppimisympäristöä ja opetussuunnitelman toteutumista jatkuvasti.

Arviointimenetelminä käytetään:

- Päivittäiset keskustelut huoltajien kanssa.
- Syksyllä ja keväällä huoltajien ja lapsen kanssa kehityskeskustelut. Tavoitteiden tarkistus tarpeen mukaan.
- Itsearviointiin ohjaaminen tukee minäkuvan kehittymistä ja oman työskentelyprosessin jäsentämistä.
- Lapsen itsearviointia harjoitetaan esiopetuksessa eri yhteyksissä monipuolisesti: suullisesti, symbolisesti ja kirjallisesti.
- Lapsen omaan kansioon kootaan lapsen itsearviointeja, haastatteluja, lapsen ajatuksia ja kokemuksia.
- Henkilökunnan itsearviointia toteutetaan mm. kehittämiskeskustelujen ja ryhmäkohtaisten palaverien avulla.

Ryhmän toiminnan ja sen tavoitteiden arviointi ja kehittäminen on jatkuvaa. Myös varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistyötä arvioidaan. Huoltajille annetaan palautekyselyt tavoitteiden toteutumisesta ja toiminnan sisällöstä. Esiopetusvuoden lopussa lapselle annetaan todistus osallistumisesta esiopetukseen.

Esiopetussuunnitelma tarkistetaan vuosittain.

11 KULJETUS ESIOPETUKSEEN

Esikoululaisten kuljetuksissa noudatetaan koulukyyditysten kanssa samoja periaatteita ja reittejä.

12 LÄHTEET

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000. Opetushallitus. Määräys 64/011/2000

Kangassalo, M., Karila, K., Virtanen, J. 2000. Omat esiopetussuunnitelmat esiopetukseen.

Kyröläinen, K. 30.9.2000. Koulutusmateriaali ja koulutuspäivä. Esiopetuksen opetussuunnitelman kehittäminen dynaamisena prosessina. Turun normaalikoulu.

Mynämäen kunnan esiopetussuunnitelma (1996)

Mynämäen päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma (2005)

Rajaniemi, P. 3.4.2001. Koulutusmateriaali ja koulutus esiopetuksesta muutoksessa. Rauman OKL.

Tossavainen, T. 2.5.2001. Koulutusmateriaali ja koulutusta esiopetuksen opetussuunnitelman perusteista ja säädöksistä.